

Contrasting the Fundamental Rights of the Israeli Regime with the Obligations of the Convention on the Rights of the Child: Violation of the Best Interests of the Child in the Jewish Nation-State Law

Ahmadreza Azarpendar*, Reza Mousazadeh**

Abstract

According to Article 2 of the Convention on the Rights of the Child, all children within a country's territory are entitled to the rights outlined in the Convention without discrimination. This means that no country can deprive children of any rights or impose restrictions on their exercise based on their legal status. One such crucial right is the best interests of the child, which is underscored in Article 3(1) of the Convention as follows: "In all actions concerning children, whether carried out by public or private social welfare institutions, courts of law, administrative authorities, or legislative bodies, the best interests of the child shall be a primary consideration."

However, in 2018, the Israeli Knesset passed the Israel Nation-State Law, which the Israeli Supreme Court recognized as part of Israel's constitutional rights in 2021. Given that Israel is a party to the Convention on the Rights of the Child, the critical question arises as to whether the best interests of Palestinian children have been upheld under this law.

How to Cite: Beigzadeh, E., Azarpendar, A. (2024). Contrasting the Fundamental Rights of the Israeli Regime with the Obligations of the Convention on the Rights of the Child: Violation of the Best Interests of the Child in the Jewish Nation-State Law, *Journal of Legal Studies*, 16(1), 75-104.

---

* Ph.D Student in Public International Law, Department of International Law, Law Faculty, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran. (Corresponding Author).

Email: a_azarpendar@sbu.ac.ir

** Prof., Department of Diplomacy, School of International Relations of Foreign Ministry, Tehran, Iran. Email: rmousazadeh88@gmail.com.

Since the enactment of the nation-state law, an increasing number of Palestinian children living under occupation have faced death and endured mass violence and persecution. Statistics reveal that in 2018, the year of the law's approval in the Knesset, 57 children were killed in the occupied territories, compared to 7 Palestinian children killed in 2021, the year the law was acknowledged as a fundamental right. This indicates a clear violation of the right to life following the adoption of Israel's nation-state law.

Furthermore, by exclusively recognizing the right to self-determination for the Jewish nation, the law overlooks the national identity rights of Palestinian children, often derived from their citizenship. This exclusive right for Jews effectively renders Palestinian children as foreigners in their own ancestral land.

Moreover, the nation-state law promotes Israeli settlement in predominantly Palestinian areas, considering it a national value. By encouraging such settlements, Palestinians face land confiscation, severe movement restrictions, and reduced access to resources. This has led to a decrease in available land for Palestinian housing and infrastructure development, resulting in forced evictions and displacement of Palestinian families and communities. In 2021, the Human Rights Council reported over 70 families in the Sheikh Jarrah region experiencing forced eviction. The escalation of violence following the law's enactment has further compelled Palestinians to abandon their lands, with 410 attacks carried out by Israeli settlers against Palestinians in the first ten months of 2021 alone, making life in the occupied territories nearly untenable.

Beyond displacement, the nation-state law has had detrimental effects on the health of Palestinian children. Growing up amidst violence not only directly harms children but also leads to mental health issues such as anxiety, distress, separation anxiety, hypervigilance, and PTSD, as evidenced by a 2021 study on Palestinian children living near Israeli settlements. Exposure to violence and mental trauma exacerbates the conflict and increases child mortality and health issues.

Additionally, the right to education of Palestinian children is compromised by the nation-state law. Settlement construction impedes access to educational facilities, and children face additional obstacles such as Israeli military checkpoints, resulting in missed classes due to lengthy journeys. Furthermore, schools in the occupied territories are subject to harassment, including stone-throwing and gunfire, contributing to learning disorders among Palestinian children.

As legislative bodies are obligated to prioritize the best interests of the child in all actions, the Israeli government was duty-bound to consider the best interests of Palestinian children when approving the nation-state law.

However, by violating their right to life, identity, health, standard of living, and education, Israel has clearly failed to uphold their best interests, which are intrinsic to their rights as children.

Keywords: Non-Discrimination Principle, Right to Identity, Palestinian Children's Rights, Jewish Nation-State Law, Best Interests of the Child.

Article Type: Research Article

تقابل حقوق اساسی رژیم اسرائیل با تعهدات کنوانسیون حقوق کودک: نقض مصالح عالیّه در قانون دولت-ملت یهود

احمدرضا آذربندار*، رضا موسی‌زاده**

چکیده

رژیم اسرائیل به‌عنوان یکی از اطراف کنوانسیون حقوق کودک، به ماده ۲ کنوانسیون دائر بر بهره‌مندی کودکان حاضر در چارچوب صلاحیت قضایی این کشور از کلیه حقوق مندرج در کنوانسیون متعهد است. یکی از این حقوق، در ماده ۳(۱) کنوانسیون بیان شده است که بخش‌های قانون‌گذاری را متعهد می‌کند، مصالح عالیّه کودک را به‌عنوان یک ملاحظه اولیه در نظر داشته باشند. از سوی دیگر در سال ۲۰۱۸ کنست رژیم اسرائیل سندی را با عنوان قانون دولت-ملت یهود به تصویب رساند که در میان سایر مقررات، حق اعمال تعیین سرنوشت ملی را منحصر به قوم یهود دانسته و ساخت شهرک‌های اسرائیلی را یک ارزش تلقی کرده است. سؤالی که در اینجا مطرح می‌شود، آن است که قانون دولت-ملت یهود می‌تواند، اصل مصالح عالیّه کودکان فلسطینی را رعایت و تضمین کند؟ به نظر می‌رسد، بخش‌های قانون‌گذاری با تصویب این قانون، علاوه بر اصل عدم تبعیض، حق بر هویت، حق مراقبت، حفاظت و ایمنی، حق بر سلامت، حق بر آموزش و به تبع آن مصالح عالیّه کودکان فلسطینی را نقض کرده‌اند.

واژگان کلیدی: اصل عدم تبعیض، حق بر هویت، حقوق کودکان فلسطینی، قانون ملت-دولت اسرائیل، مصالح عالیّه کودک.

نوع مقاله: مقاله پژوهشی.

* دانشجوی دکتری حقوق بین‌الملل عمومی، گروه حقوق بین‌الملل، دانشکده حقوق، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران (نویسنده مسئول).
Email: azarpendar@sbu.ac.ir

** استاد، گروه دیپلماسی، دانشکده روابط بین‌الملل وزارت امور خارجه، تهران، ایران.
Email: rmousazadeh88@gmail.com

سرآغاز

رژیم اسرائیل در تاریخ ۳ اکتبر ۱۹۹۱ بدون ارائه هیچ‌گونه حق شرطی کنوانسیون حقوق کودک را به تصویب رساند. این رژیم از سال ۱۹۹۱ به این سو در چندین مرحله ملاحظات نهایی خود را در رابطه با کنوانسیون حقوق کودک و پروتکل‌های اختیاری آن ارائه کرده است؛ باین‌حال آخرین گزارش این رژیم در تاریخ ۲۰۱۵ و پیش از تصویب قانون دولت-ملت یهود^۱ به شورای حقوق بشر تقدیم شده است.

از سوی دیگر در کنوانسیون حقوق کودک، ماده ۲ با عنوان عدم تبعیض، بیان می‌دارد کودکان فارغ از تفاوت‌های خود باید از کلیه حقوق مندرج در کنوانسیون بهره‌مند شوند. مضامینی که به‌عنوان پایه‌های تبعیض در ماده ۲ اشاره شده است، شامل ملیت و خاستگاه اجتماعی یا قومی است؛ به این معنا که رژیم اسرائیل با تصویب کنوانسیون حقوق کودک، متعهد شده است تا کودکان فلسطینی را همچون کودکان اسرائیلی در صلاحیت قضایی خود شناسایی کرده و ایشان را از کلیه حقوق مندرج در کنوانسیون بهره‌مند سازد.

یکی از مهم‌ترین حقوقی که در کنوانسیون به آن اشاره شده، مصالح عالیه کودک است. ماده ۳ (۱) کلیه بخش‌های دولتی و غیردولتی را متعهد می‌کند تا در کلیه اقدام‌های مربوط به کودکان، مصالح عالیه ایشان را به‌عنوان یک ملاحظه اولیه در نظر بگیرند. به‌طور خاص بخش‌های قانون‌گذاری یک دولت موظف‌اند حین تصویب قوانین خود، مصالح عالیه کلیه کودکان در صلاحیت قضایی خویش را به‌عنوان یک ملاحظه اولیه در نظر داشته باشند. از سوی دیگر دولت اسرائیل در سال ۲۰۱۸ قانونی را با ماهیت حقوق اساسی به تصویب رساند که مطابق با آن سرزمین اسرائیل به‌طور تاریخی خانه یهودیان و متعلق به قوم یهود است و صرفاً همین اشخاص حق بر تعیین سرنوشت در این سرزمین را دارند. این امر یک تبعیض بنیادین را میان کودکان

فلسطینی و کودکان اسرائیلی ایجاد کرده و بر همین مبنا می‌تواند بسیاری از حقوق کودکان فلسطینی را تحت شعاع قرار دهد.

سؤالی که در اینجا بروز می‌کند این است که آیا بخش‌های قانون‌گذار اسرائیل در تصویب این قانون اصل مصالح عالیه کودکان فلسطینی را به عنوان یک ملاحظه اولیه در نظر داشته است؟ در این مقاله به منظور پاسخ به این سؤال ابتدا به مفهوم و عناصر مصالح عالیه اشاره خواهد شد و سپس قانون دولت-ملت یهود تحلیل شده و در آخر مطابقت این قانون با مصالح عالیه کودک سنجیده می‌شود. از آنجاکه اصل مصالح عالیه را می‌توان برآیند کلیه حقوق کودکان در نظر گرفت، نقض اساسی حقوق مندرج در کنوانسیون حقوق کودک، نقض اصل مصالح عالیه کودک خواهد بود؛ از این رو به نظر می‌رسد که اسرائیل با تصویب این قانون مصالح عالیه کودک را نقض کرده است.

۱. مفهوم و عناصر مصالح عالیه

با اینکه تعریف مشخصی از مصالح عالیه کودک ارائه نشده است، باین حال بر اساس نظریات کمیته حقوق کودک، تمامی حقوقی که در کنوانسیون مقرر شده است در راستای «مصالح عالیه کودک» سامان یافته و هیچ حقی نمی‌تواند با تفسیر منفی از مصالح عالیه کودک به مخاطره افتد (4: 2013, CRC). به عبارت دیگر، مصالح عالیه کودک باید در کلیه موضوعات مربوط به کودک یا کودکان اعمال شود. از این رو، به واسطه مصالح عالیه کودک، چارچوبی با سه نوع تعهد متفاوت برای دولت‌های طرف کنوانسیون ایجاد شده است:

(الف) تعهد به تضمین اینکه مصالح عالیه کودک در هر اقدامی که توسط مؤسسات عمومی، مخصوصاً در تمام اقدام‌های اجرایی، اداری و قضایی صورت پذیرفته و به طور مستقیم یا غیرمستقیم بر کودکان تأثیر می‌گذارد، به طور مناسب یکپارچه شده و به صورت مداوم اعمال می‌شود؛

(ب) تعهد به تضمین اینکه در تمام تصمیم‌های قضایی و اداری و همچنین سیاست‌ها و قوانین مربوط به کودکان، نشان داده شود که مصالح عالی‌ه کودک به‌عنوان یک ملاحظه اولیه در نظر گرفته شده است؛ این امر همچنین شامل توصیف چگونگی بررسی و ارزیابی مصالح عالی‌ه و وزنی است که در تصمیم مربوطه به این اصل نسبت داده شده است؛

(ج) تعهد به تضمین اینکه مصالح عالی‌ه کودک در تصمیم‌ها و اقدام‌های متخذه توسط بخش خصوصی (شامل دستگاه‌های ارائه‌دهنده خدمات) یا هر نهاد یا موسسه خصوصی دیگری که تصمیم‌های آن‌ها به کودکان مربوط می‌شود یا بر روی کودکان تأثیر می‌گذارد، ارزیابی کرده و مصالح عالی‌ه را به‌عنوان یک ملاحظه اولیه در نظر بگیرند (CRC, 2013: 14).

از آنجاکه مفهوم مصالح عالی‌ه کودک، منعطف و نامتعین است، در تعیین آن باید به عناصر حقوقی مندرج در کنوانسیون برای تبیین آن اهتمام ورزید. بنا به نظر کمیته حقوق کودک، تهیه فهرست غیر جامع و غیرسلسله‌مراتبی از عناصر، می‌تواند در ارزیابی مصالح عالی‌ه کودک توسط هر تصمیم‌گیرنده‌ای مفید باشد (Ferreira, 2010: 205). ماهیت غیرجامع موجود در فهرست نشان می‌دهد که می‌توان از این عناصر مندرج در این فهرست فراتر رفت و سایر عوامل مرتبط با شرایط خاص کودک یا گروهی از کودکان مدنظر قرار گیرد؛ همچنین با در نظر داشتن شرایط ممکن است برخی از این عناصر از اهمیت کمتری نسبت به سایر عناصر برخوردار شوند و در بررسی موقعیت‌های خاص حذف شوند. این فهرست می‌تواند راهنمایی مشخص برای ارزیابی مصالح عالی‌ه کودک باشد و درعین‌حال انعطاف‌پذیری لازم را نیز ارائه دهد (CRC, 2003: 50). بر اساس این ملاحظات، کمیته، به عنوان یک دستورالعمل، عناصر زیر را به‌منظور تبیین مصالح عالی‌ه کودک بیان داشته است:

۱-۱. حق مشارکت کودکان

ماده ۱۲ کنوانسیون حقوق کودک، حق کودکان را در بیان نظرات خود در هر تصمیم که بر ایشان تأثیر می‌گذارد مقرر کرده است. هر تصمیمی که نظرات کودک را در نظر نگیرد یا به این دیدگاه‌ها با توجه به سن و رشد ذهنی کودکان بها داده نشود، به امکان تأثیرگذاری کودک یا کودکان در تبیین مصالح عالیه خود احترام نگذاشته است (Lansdown, 2015: 33).^۱ این واقعیت که کودک هنوز در مراحل ابتدایی حیات به سر می‌برد یا در موقعیتی آسیب‌پذیر است (به‌عنوان مثال دارای معلولیت است، متعلق به یک گروه اقلیت است یا مهاجر است)، او را از حق ابراز دیدگاه‌های خود محروم نمی‌سازد و همچنین باعث نمی‌شود که وزنی که باید به نظرات کودک در تبیین مصالح عالیه به وی اختصاص داده شود، کاهش یابد. حق شنیده شدن در اکثر متون بین‌المللی که به مسائل مربوط به زندگی کودکان می‌پردازد، وجود دارد (Lansdown, 2015: 34).

۱-۲. حق داشتن هویت

از آنجا که کودکان یک گروه همگن نیستند، بنابراین هنگام ارزیابی مصالح عالیه ایشان باید تنوعشان را نیز در نظر داشت. مواد ۷ و ۸ کنوانسیون از چهار جنبه هویتی نام برده است: هویت خانوادگی، قبیله‌ای، بیولوژیک و سیاسی (Stewart, 1992: 221-225). همچنین هویت کودک شامل عناصری همچون جنسیت، گرایش جنسی، خاستگاه ملی، مذهب و اعتقادات، هویت فرهنگی و شخصیت است. اگرچه کلیه کودکان و نوجوانان نیازهای اساسی جهانی مشترکی دارند، بیان این نیازها و ارضای آن‌ها به طیف وسیعی از جنبه‌های فردی، فیزیکی، اجتماعی و فرهنگی، از جمله ظرفیت‌های در حال رشد کودکان بستگی دارد. حق کودک به داشتن هویت و حفظ آن، به‌وسیله ماده ۸

۱. مجموعه‌ای از عوامل رو به ترقی گواه مزایایی است که کودک از طریق تجربه شنیده شدن، احترام و بها دادن به دیدگاه‌هایش به دست می‌آورد، از جمله این مزایا می‌توان به اعتمادبه‌نفس بیشتر در مهارت‌ها و بهبود سلامت روان و رفاه ایشان اشاره کرد (Lansdown, 2015: 37 et seq).

کنوانسیون تضمین شده و باید مورد احترام قرار گیرد و در هنگام ارزیابی مصالح عالی در نظر گرفته شود (Besson, 2007: 137 et seq).

در مورد هویت یا سنت‌های مذهبی و فرهنگی، به‌عنوان مثال، هنگام در نظر گرفتن یک خانه سرپرستی یا محل نگهداری کودک، باید به مطلوبیت تداوم در تربیت کودک و پیشینه قومی، مذهبی، فرهنگی و زبانی کودک توجه شود (ماده ۲۰(۳))؛ اما درعین حال، هویت فرهنگی و ارزش‌های فرهنگی نمی‌تواند، بهانه‌ای برای محروم کردن کودک یا کودکان از حقوق تضمین شده ایشان در کنوانسیون شود.

۳-۱. حفظ محیط خانواده و روابط خانوادگی

همان‌گونه که در مقدمه کنوانسیون حقوق کودک نیز آمده است، خانواده -حداقل همان‌گونه که در اکثر گروه‌های مردمی شناخته می‌شود- واحد اساسی جامعه و محیط طبیعی برای رشد و رفاه اعضای آن به‌ویژه کودکان است. جلوگیری از فروپاشی خانواده و حفظ وحدت خانواده - در صورت امکان- از اجزای مهم سیستم حمایت از کودک است که مصالح عالی وی را تأمین می‌کند (CRC, 2013: 58 et seq).

۴-۱. مراقبت، حفاظت و ایمنی کودک

اصطلاحات «حفاظت و مراقبت» نیز باید به معنای گسترده‌ای درک شوند، زیرا هدف آن‌ها در رابطه با ایده‌آل همه‌جانبه تضمین «رفاه» و رشد کودک بیان شده است که مصالح عالی کودک را تأمین می‌کنند. استفاده از رویکرد مصالح عالی در تصمیم‌گیری به معنای ارزیابی ایمنی و سلامت کودک در زمان حال است؛ با این حال این امر همچنین هنگام ارزیابی احتمال خطرات و آسیب‌های آینده و سایر پیامدهای تصمیم در مورد ایمنی کودک نیز مورد نیاز است. یک تصمیم برای امروز ممکن است نتواند، مسائل ایمنی کودک را بعد از مدت‌زمان مشخصی که کاملاً مبرم شود، پیش‌بینی کند (CRC, 2013: 71-74).

۵-۱. درک موقعیت آسیب‌پذیری

مصالح عالی‌ه کودک در یک موقعیت آسیب‌پذیر خاص ممکن است با کلیه کودکان دیگری که در همان موقعیت آسیب‌پذیر هستند، یکسان نباشد. هرکسی که از طرف کودک خاص، تصمیم می‌گیرد باید انواع مختلف و درجات آسیب‌پذیری هر کودک را در نظر بگیرد: او همچون دیگری نیست و منحصر به فرد است و هر موقعیتی باید بر اساس منحصر به فرد بودن کودک ارزیابی شود؛ بنابراین ارزیابی باید فردی باشد تا مصلحت هر کودک خاص مشخص شود. همچنین ممکن است گروه‌هایی از کودکان، آسیب‌پذیر باشند که در این صورت، این عنصر متفاوت نیز باید در نظر گرفته شود (CRC, 2013: 75-76).

۶-۱. حق کودک برای سلامت

ارائه مراقبت‌های بهداشتی مناسب و مؤثر به یک کودک یا گروهی از کودکان برای رفاه ایشان اساسی و غیرقابل انکار است. چنانچه چندین درمان احتمالی و همچنین خطرات احتمالی برای یک وضعیت سلامتی وجود داشته باشد، باید اطلاعات کافی و مناسب برای درک وضعیت و کلیه جنبه‌های مرتبط با مصالح ایشان به کودکان ارائه شود. علاوه بر این در صورت امکان، باید به کودکان اجازه داده شود تا رضایت خویش را به شیوه‌ای آگاهانه اعلام کنند (CRC, 2013: 77-78).

۷-۱. حق کودک برای آموزش

دسترسی به آموزش با کیفیت از جمله در آموزش‌های دوران کودکی، فعالیت‌های غیررسمی یا رسمی مرتبط و رایگان بودن آموزش، باید به‌عنوان مصالح عالی‌ه کودک در نظر گرفته شود (CRC, 2013: 79). این حقی است که به رفاه او در دوران بزرگسالی کمک خواهد کرد. در این رابطه، آموزش در دسترس (CRSCR, 1999: 6) و قابل‌دستیابی (Tomashevski, 2002: 13)، آموزش رایگان (Detrick, 1992: 384)، آموزش اجباری (CRC,)

337-338: 2001)، ارائه اطلاعات و رهنمودهای آموزشی و حرفه‌ای، الزام به حضور در مدارس و کاهش نرخ ترک تحصیلی، حق برابر به آموزش و فرصت‌های برابر به آموزش و فرصت‌های برابر در آموزش، آزادی انتخاب آموزش و حق بر داشتن یک سیستم انضباطی انسانی، از مهم‌ترین حقوق آموزشی هستند که در جهت مصالح عالی‌ه کودک عمل می‌کنند (Verheyde, 2020).

فهرست عناصری که در اینجا برشمرده شده، کامل نیست (Cardona, 2016: 13). علاوه بر این عناصر مختلف را می‌توان به روش‌های مختلف در موارد متفاوت به کار برد. همچنین همه این عوامل به یک مورد خاص مرتبط نیستند. از سوی دیگر در شرایطی ممکن است، برخی از عناصر با برخی دیگر در تضاد باشند؛ به‌عنوان مثال، حق زندگی در محیط خانواده با حق محافظت در برابر خطر آزار یا خشونت توسط والدین نمونه‌ای از این دست است. وزن هر عنصر به عناصر دیگر و شرایط آن موضوع بستگی دارد (CRC, 2013: 80-84) (Cardona, 2016: 13). گاهی اوقات برای یافتن راه‌حلی که مصالح عالی‌ه کودک یا کودکان را در نظر دارد، عناصر باید با یکدیگر سنجیده شوند. گاهی اوقات آثار برخی عوامل در مقابل عوامل دیگر قابل اغماض است.

۲. تطبیق قانون دولت-ملت یهود با کنوانسیون حقوق کودک

مفهوم قانون دولت-ملت یهود در سال ۲۰۱۱ زمانی نمود یافت که رئیس وقت کمیته امور خارجی و دفاع اسرائیل، پیشنهاد قانون اساسی این رژیم را ارائه کرد و سه عضو دیگر کنست به وی پیوستند (Harel, 2020: 262, 265). قانون پیشنهادی به دنبال تعریف اسرائیل به عنوان «دولت-ملت» قوم یهود بود (Jabareen & Bishara, 2019: 43-57). درحالی‌که بسیاری از اعضای جامعه اسرائیل از این پیشنهاد حمایت می‌کردند، اما مخالفان ایرادهای متعددی به قانون دولت-ملت داشتند. این لایحه درنهایت با وجود مخالفت‌های قابل توجه در ۱۹ ژوئیه ۲۰۱۸ با ۶۲ رأی موافق در مقابل ۵۵ رأی مخالف

و دو رأی ممتنع به تصویب رسید. این قانون به دلیل تصویب آن به عنوان حقوق اساسی از جایگاه ویژه‌ای برخوردار است.

این قانون مشتمل بر یازده بخش است که هرکدام از آن‌ها به یکی از شئون رژیم اسرائیل پرداخته است. باین حال بخش‌هایی که بیشترین مخالفت‌ها را در زمینه حقوق کودک برانگیخته است، بخش اول با عنوان اصول بنیادین و بخش هفتم با عنوان استقرار قوم یهود است. قانون دولت-ملت یهود از دو جهت بر حقوق کودکان تأثیر نهاده است؛ در درجه اول محتوای قانون باعث شده است تا تبعیضی سازمان‌یافته میان کودکان اسرائیلی و کودکان فلسطینی ایجاد شود و از سوی دیگر باعث ایجاد اقدام‌هایی از سوی شهرک‌نشینان و نیروهای امنیتی اسرائیل شده است که حقوق کودک را در کلیت آن به چالش می‌کشد (Library of Congress, 2021).

در این بخش عناصر تبیینی مصالح عالی‌ه کودک با مقررات مندرج در قانون دولت-ملت یهود تطبیق داده شده تا مشخص شود آیا رژیم اسرائیل مصالح عالی‌ه کودک را نقض کرده است یا خیر.

۱-۲. حق داشتن هویت

قانون دولت-ملت یهود، حق تعیین سرنوشت را صرفاً منحصر به یهودیان می‌داند. این قانون بیان می‌دارد که «دولت اسرائیل، دولت-ملت قوم یهود است که در آن به حق طبیعی، فرهنگی، مذهبی و تاریخی خود برای تعیین سرنوشت خود می‌رسد؛ و این حق تعیین سرنوشت در کشور اسرائیل منحصر به قوم یهود است (Adalah, 2021)». حق تعیین سرنوشت به فرآیندی گفته می‌شود که طی آن گروهی از مردم که در یک کشور زندگی می‌کنند، دولت خود را تشکیل داده و حکومت خود را تعیین کنند.

از سوی دیگر در رابطه با حق داشتن هویت کودک، ماده ۸ کنوانسیون حقوق کودک

بیان می‌دارد:

۱. دولت‌های طرف کنوانسیون متعهد می‌شوند تا حق کودک برای حفظ هویت خود، شامل تابعیت، نام و روابط خانوادگی، همان‌گونه که در قانون بدون هیچ‌گونه مداخله غیرقانونی شناسایی شده است را محترم بشمارند.

۲. درجایی یک کودک به صورت غیرقانونی از تمام یا برخی از عناصر هویتی خویش محروم شده است، دولت‌های طرف کنوانسیون، حمایت و مساعدت لازم را با رویکرد برقراری مجدد سریع هویت وی فراهم خواهند آورد (Mousazadeh and Azarpendar, 2020: 132).

همان‌گونه که از تعریف مشخص می‌شود، یکی از عناصر هویت ملی کودک، تابعیت ایشان است. از طریق تابعیت می‌توان یک کودک را دارای هویت متعلق به یک کشور دانست و آن کشور را خاستگاه آن کودک تلقی کرد. از این طریق می‌توان بیان داشت که وجود یک دولت فلسطینی که کودکان بتوانند تابعیت آن را به دست آورند، منبع هویت ملی کودکان فلسطینی است (Shalhoud-Kevorkian, 2015: 223-239). قانون دولت-ملت، فرصت یک کودک فلسطینی را برای حفظ ملیت خود از میان می‌برد، زیرا بیان می‌دارد که حق تشکیل دولت، منحصر به مردم یهودی است. این امر خواهان طبقه‌بندی کودکان فلسطینی به عنوان خارجی در سرزمین اجدادی خود است (Adalah's Position Paper, 2018).

از سوی دیگر عبارت «حفظ هویت» در ماده ۸ (۱) در دو مفهوم به کار رفته است. این عبارت هم به عنوان عدم مداخله در هویت شناخته می‌شود و هم به حفظ سوابق مربوط به شجره‌نامه، ثبت تولد و جزئیات مربوط به اوایل دوران کودکی همچون تابعیت مربوط می‌شود که نمی‌توان انتظار داشت حتی کودک آن را به خاطر بیاورد. برخی از این موارد خارج از حیطه دولت است، اما باید اقدام‌هایی برای اجرای دقیق ثبت و حفظ سوابق کودک، همچون ثبت و حفظ تابعیت کودک در نظر داشت (Hodgkin & Newelle, 2007: 209). در این رابطه قانون دولت-ملت اسرائیل، حفظ

هویت کودکان فلسطینی را با استناد به حق انحصاری یهودیان به تعیین حق سرنوشت خویش نقض کرده است.

۲-۲. مراقبت، حفاظت و ایمنی کودک

پیرامون ماده ۶ کنوانسیون حقوق کودک، دولت‌ها حداقل دو تکلیف کلی به‌منظور مراقبت، حفاظت و ایمنی کودک را بر دوش دارند. در درجه اول دولت‌ها باید به حق بر حیات احترام گذارده و از اقدام‌هایی که موجب از میان رفتن حیات کودکان می‌شود، جلوگیری کنند (Nowak, 2004: 127-133). در درجه دوم دولت‌ها ملزم به حمایت از این حق هستند و باید اقدام‌های ایجابی را به عمل آورند تا کودکان بتوانند در یک محیط مناسب به زندگی خویش ادامه دهند؛ بر همین مبنا ماده ۶ پیوند نزدیکی با ماده ۲۷ کنوانسیون حقوق کودک در رابطه با داشتن حداقل استاندارد زندگی دارد. در این راستا، در این بند به این دو حق و رابطه آن با قانون دولت-ملت یهود پرداخته خواهد شد.

از سال ۲۰۱۸ که قانون دولت-ملت در کنست به تصویب رسید، تعداد فزاینده‌ای از کودکان فلسطینی که تحت اشغال زندگی می‌کردند، با مرگ مواجه شده‌اند. خشونت جمعی، آزار و اذیت، حمله به شهرک‌ها، عبور روزانه از ایست‌های بازرسی نظامی، تیراندازی، تخلیه خانه‌ها و تخریب، تأثیر مخرب مستمری بر زندگی کودکان فلسطینی داشته است (Defence for Children International, 2023). مشارکت روزافزون جوانان فلسطینی در فعالیت‌های خشونت‌آمیز و غیرخشونت‌آمیز، آن‌ها را به هدفی برای نیروهای نظامی اسرائیل تبدیل کرده است. برای کارکنان امنیتی و بسیاری از رهبران، کودکان طرف «دیگر»، معمولاً متعلق به دشمن در نظر گرفته می‌شوند که تفاوت میان بزرگسالان و کودکان را تقریباً بی‌ربط می‌سازد (Reenen, 2006).

درحالی‌که کودکان یهودی ساکن در اسرائیل به ندرت مورد هدف مستقیم قرار می‌گیرند، کودکان فلسطینی که تحت اشغال نظامی در کرانه باختری و غزه زندگی می‌کنند، معمولاً در جریان تظاهرات، تشدید تنش‌های خشونت‌آمیز یا در تیراندازی‌های

بدون تفکیک مجروح و کشته می‌شوند. بر اساس گزارش دفتر هماهنگی امور بشردوستانه سازمان ملل متحد، از سال ۲۰۰۸ تا پایان سال ۲۰۲۱، ۳۳۳ پسر و ۲۰ دختر فلسطینی کشته شدند که این آمار از سال ۲۰۱۸ رشد چشمگیری داشته است (OCHA, 2023). اکثریت آن‌ها در غزه با مواد منفجره یا گلوله واقعی کشته شدند. در همین مدت ۲۷۴۷۱ پسر و ۲۵۲۷ دختر فلسطینی نیز مجروح شدند.

حوادث متعددی مربوط به اعتراض‌های غزه است که در ۳۰ مارس ۲۰۱۸ آغاز شد. تظاهرات غیر خشونت‌آمیز که در نزدیکی حصار جدایی غزه و اسرائیل برگزار شد، ده‌ها هزار معترض غیرمسلح از جمله کودکان را به خود جلب کرد. تیراندازی به تظاهرکنندگان منجر به کشته شدن صدها نفر از جمله حداقل ۷۲ کودک شد. نیروهای اسرائیلی تک‌تیراندازها را در طرف دیگر حصار مستقر کردند و به آن‌ها دستور داده شد به اشخاصی که به فاصله ۱۰۰ متری حصار نزدیک شدند، شلیک مستقیم شود. کمیسیون تحقیق سازمان ملل در مورد تلفات و مجروحان خاطر نشان کرد که «اعضای نیروهای امنیتی اسرائیل در جریان واکنش خود به تظاهرات، غیرنظامیانی را که نه مستقیماً در خصومت‌ها شرکت می‌کردند و نه تهدیدی قریب‌الوقوع بودند، کشتند و به شدت مجروح کردند» (UN Human Rights Council, 2019). پس از حمله ۷ اکتبر، این اقدام‌ها وجهه دیگری به خود گرفت. شورای حقوق بشر سازمان ملل متحد حداقل مرگ ۸۴ کودک را تا ۱۰ ژانویه ۲۰۲۴ تأیید کرده است که هشت نفر توسط شهرک‌نشینان کشته شده‌اند. این حملات از سوی شهرک‌نشینان و نیروهای امنیتی اسرائیل موجب ایجاد چرخه خشونت شده و فلسطینیان را به آوارگی اجباری سوق می‌دهد (OHCHR, 2024 (a): 1).

همچنین برخی از حملات جوانان فلسطینی به تلاش‌های خودکشی توسط نوجوانانی نسبت داده می‌شود که فرصت‌ها یا مشکلات شخصی یا اجتماعی دارند، زیرا می‌دانند اگر چاقو یا قیچی را جلوی چشمان سربازان اسرائیلی یا محافظ امنیتی بیرون

بیاورند، احتمالاً به سرعت کشته خواهند شد. برای مثال، برعه رمضان اویسی^۱ سیزده ساله اهل قلیلیه^۲ بدون سلاح به نگهبانان یک ایست بازرسی در شمال کرانه باختری نزدیک شده بود، اما به دستور توقف پایبند نبود. او از ناحیه پا مورد اصابت گلوله قرار گرفت و به نگهبانان گفت که «آمده تا بمیرد» (Times of Israel, 2016).

در معاهدات عمومی حقوق بشر، حق بر حیات، اگرچه یک حق غیرقابل تخطی است، باین حال به عنوان یک حق انسانی مطلق محسوب نمی‌شود. علاوه بر مجازات اعدام، معاهدات حقوق بشری همچنین به نیروهای امنیتی کشور اجازه می‌دهند تا در شرایطی اشخاص را به قتل برسانند؛ باین حال لازم به ذکر است که این قتل‌ها تا زمانی مجاز و قانونی شناخته می‌شود که خودسرانه نبوده و تنها در نتیجه یک اقدام ضروری استفاده از زور برای اهداف اجرای قانون خاص حاصل شود (Kilkelly, 1999:140-149). در این راستا ماده ۲(۲) کنوانسیون اروپایی حقوق بشر به عنوان مهم‌ترین دستورالعمل برای نیروهای امنیتی بیان می‌دارد که محرومیت از حیات نباید به عنوان نقض حق بر حیات در شرایط زیر قلمداد شود: «استفاده از نیرو که کاملاً ضرورت دارد:

- الف- در دفاع از هر شخص که در معرض خشونت غیرقانونی قرار گرفته است؛
- ب- به منظور دستگیری قانونی و یا جلوگیری از فرار یک فرد که به‌طور قانونی بازداشت و زندانی شده است؛
- ج- به‌طور قانونی برای هدف قرار دادن شورشیان و اشخاصی که قیام کرده و دست به اسلحه برده‌اند.»

همچنین اجازه کشتن یک شخص به‌منظور اجرای بازداشت یا زندانی کردن قانونی، دور از ذهن به نظر می‌رسد، بنابراین دیوان اروپایی حقوق بشر استانداردهای نسبتاً

1. Bara'a Ramadan Owaisi
2. qalqilya

سخت‌گیرانه‌ای برای ضرورت مطلق استفاده از نیروهای مرگبار اعمال کرده است (ECtHR, 1995).

با توجه به مصونیت‌های کیفری کودکان، تصور اینکه به‌منظور اجرای بازداشت یا دستگیری قانونی کودکان یا جلوگیری از فرار از بازداشت، اقدامی صورت پذیرد که منجر به قتل عمد یا حتی قتل غیرعمد کودک شود، بسیار دور از ذهن خواهد بود. همچنین در مواردی که کودکان به عنوان یک فرد مشارکت‌کننده در شورش‌ها و قیام‌های داخلی حضور داشته باشند، استانداردهای مشابه حمایت ویژه کودکان باید همانند مواردی باشد که سربازان کودک در مخاصمات مسلحانه داشته‌اند (ICRC, 1977(a): art 77(2)) (ICRC, 1977(b): art 4(3)(c)).

از سوی دیگر مراقبت، حفاظت و ایمنی کودک، حق داشتن یک استاندارد مناسب زندگی را ایجاد می‌کند. در این رابطه ماده ۲۷ کنوانسیون حقوق کودک بیان می‌دارد:

«۱. دولت‌های طرف کنوانسیون حق هر کودک به داشتن یک استاندارد مناسب زندگی برای رشد جسمی، ذهنی، روحی، اخلاقی و اجتماعی کودک را مورد شناسایی قرار می‌دهند.

۲. دولت‌های طرف کنوانسیون، در مطابقت با شرایط داخلی و در حد امکانات خود، تدابیر مناسب برای کمک به والدین و سایر اشخاص مسئول کودک به‌منظور اجرای این حق را اتخاذ خواهند کرد؛ و در صورت نیاز مساعدت مادی و برنامه‌های پشتیبانی، خصوصاً با در نظر داشتن تغذیه، پوشاک و مسکن را فراهم خواهند آورد (Mousazadeh and Azarpendar, 2020: 158-160).»

قانون دولت-ملت مبنی بر اینکه شهرک‌سازی اسرائیل در مناطق عمدتاً فلسطینی یک ارزش ملی است، محیطی را تشویق کرده که در آن کودکان فلسطینی از استاندارد مناسب زندگی کافی برخوردار نباشند (OHCHR, 2021). در سال ۲۰۲۱، حدود ۷۰۰ هزار شهرک‌نشین اسرائیلی در شهرک‌های بیت‌المقدس شرقی و کرانه باختری زندگی می‌کرده‌اند. در این رابطه یک کارشناس حقوق بشر سازمان ملل متحد بیان کرده است:

«شهرک‌های اسرائیلی مسئول طیف گسترده‌ای از نقض حقوق بشر علیه فلسطینی‌ها هستند که از آن جمله می‌توان به مصادره زمین، عدم دسترسی به منابع، محدودیت‌های شدید آزادی رفت‌وآمد، افزایش خشونت شهرک‌نشینان و تبعیض نژادی و قومی اشاره کرد» (OHCHR, 2021). مصادره زمین برای شهرک‌های اسرائیلی باعث می‌شود که مقدار زمین در دسترس فلسطینی‌ها برای توسعه مسکن و زیرساخت‌های اساسی و خدمات کافی نباشد؛ این اقدام‌ها به آوارگی خانواده‌ها و جوامع فلسطینی کمک کرده است (UN, 2012).

شورای حقوق بشر سازمان ملل نیز بیان داشته است که در سال ۲۰۲۱ بیش از هفتاد خانواده در کرم‌الجبونی^۱ منطقه شیخ جراح^۲ در شرق بیت‌المقدس به دلیل شهرک‌سازی‌های جدید اخراج اجباری را تجربه کرده‌اند (Kadadha, 2021). این اقدام‌ها حق کودکان فلسطینی برای داشتن استانداردهای مناسب زندگی را تضعیف کرده است. بر اساس گزارش دفتر هماهنگی امور بشردوستانه سازمان ملل متحد، در ده‌ماهه نخست سال ۲۰۲۱، ۴۱۰ حمله توسط شهرک‌نشینان اسرائیلی علیه فلسطینی‌ها، ۳۰۲ حمله علیه اموال و ۱۰۸ حمله علیه افراد انجام شده است (Lynk et al., 2021). کارشناسان این شورا همچنین بیان داشته‌اند که مردم غزه در ژانویه ۲۰۲۴، هشتاد درصد از کل مردمی را تشکیل می‌دهند که با قحطی یا گرسنگی فاجعه‌بار در سراسر جهان روبرو هستند. در این گزارش بیان شده است که یک‌چهارم مردم گرسنه هستند و در تلاش برای یافتن غذا و آب آشامیدنی هستند. کلیه کودکان زیر پنج سال که بیش از ۳۳۰ هزار نفر را تشکیل می‌دهند در معرض خطر بالای سوء‌تغذیه شدید قرار دارند، زیرا خطر شرایط قحطی همچنان در حال افزایش است و اکنون یک نسل کامل در معرض خطر کوتاه-قدی در سرزمین‌های اشغالی قرار دارند (OHCHR, 2024 (b): 1).

---

1. Karm Al-Ja'buni
2. Sheikh Jarrah

همچنین دولت اسرائیل در حال تخریب و مسدود کردن دسترسی به زمین‌های کشاورزی و دریا است. گزارش‌ها نشان می‌دهد که تقریباً ۲۲ درصد از زمین‌های کشاورزی از جمله باغ‌ها، گلخانه‌ها و زمین‌های کشاورزی در شمال غزه توسط نیروهای اسرائیلی ویران شده و حدود ۷۰ درصد از ناوگان ماهیگیری در غزه نابود شده‌اند (OHCHR, 2024 (b):1). با اینکه این آمار را نمی‌توان به‌طور مستقیم به قانون دولت-ملت یهود منتسب دانست، با این حال نقش این قانون به عنوان یک عامل فرعی همچنان قابل بحث است.

ارتش اسرائیل برای متوقف کردن این خشونت‌ها بسیار کم کار کرده است، حتی به دلیل استخدام شرکت‌های امنیتی خصوصی که از سوی ارتش دستور داده شده که هیچ اقدامی برای جلوگیری از خشونت انجام ندهند، مجرم شناخته شده است. تنها پاسخ مستمر امنیتی و نظامی به خشونت، مجبور کردن فلسطینیان به ترک منطقه است. یش دین^۱، یک سازمان حقوق بشری اسرائیلی، فراتر از عدم مداخله در حملات خشونت‌آمیز در صورت وقوع گزارش داد، ۹۱ درصد از تحقیقات در مورد حملات شهرک‌نشینان علیه فلسطینی‌ها میان سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۹ توسط مقام‌های اسرائیلی بدون هیچ اتهامی بسته شد و ۴۰ درصد فلسطینی‌هایی که از سال ۲۰۱۸ با این سازمان تماس گرفته‌اند تا خشونت شهرک‌نشینان را گزارش دهند، ترجیح داده‌اند شکایت نکنند، زیرا آن‌ها هیچ انتظاری برای اجرای عدالت ندارند (Lynk et al., 2021).

از آنجاکه پس از تصویب قانون دولت-ملت یهود، هم شرایط حیات و هم استاندارد مناسب زندگی به مراتب بدتر از دوران پیش از تصویب بوده است، این مفهوم را به نمایش می‌گذارد که قانون مذکور تأثیر نامطلوبی را در رابطه با مراقبت، حفاظت و ایمنی کودک داشته است.

۲-۳. حق بر سلامت

از میان حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، حق بر سلامت یکی از حقوق بنیادین بشری شناخته شده در نظام بین الملل حقوق بشر است که پیوند ناگسستنی با حق حیات دارد (Alekaibaf, 2013: 141). این حق به این معناست که هرکس حق دارد تا به بالاترین استاندارد سلامت جسمی و ذهنی دست یابد. حق سلامت، سه نوع تکلیف برای دولت‌ها ایجاد می‌کند؛ در ابتدا، دولت‌ها باید به حق بر سلامت مردم احترام گذارده و مانع از بهره‌مندی آنان از حقوقشان نشوند؛ دوم اینکه دولت‌ها باید از تعدی بخش غیردولتی به حقوق اشخاص جلوگیری کرده و در نهایت اینکه همه امکانات بودجه‌ای، قانونی، اداری، قضایی و اطلاع‌رسانی را در راه ارتقای بهره‌مندی مردم از حقوق خود به کار گیرند (Kokabisaghi, 2020: 405).

بزرگ شدن در یک محیط خشونت‌آمیز نه تنها باعث آسیب دیدن کودکان از طریق مشاهده خشونت می‌شود، همچنین احتمال از دست دادن والدین در اثر حمله یا تبدیل شدن به قربانی یک حمله می‌تواند تأثیر بسیار منفی بر سلامت روان کودک داشته باشد. کارشناسان سازمان ملل متحد اعلام کرده‌اند که خشونت شهرک‌نشینان همچنین کودکان خردسال را نیز هدف قرار می‌دهد. نمونه بارز این امر، حادثه‌ای است که در جنوب الخلیل رخ داد و در آن یک خانواده فلسطینی، هم والدین و هم فرزندان، توسط ده شهرک‌نشین اسرائیلی مورد حمله قرار گرفتند. والدین نیاز به درمان پزشکی در بیمارستان داشتند و کودکان آسیب دیده بودند (Lynk et al., 2021). در مجموع ۷۸ کودک به دلیل حضور نظامیان و شهرک‌نشینان اسرائیلی در سرزمین‌های اشغالی فلسطین در سال ۲۰۲۱ کشته شده‌اند.^۱ هم در سال ۲۰۲۱، سالی که دیوان در عالی قانون دولت-ملت را به عنوان قانون اساسی تأیید کرد و هم در سال ۲۰۱۸، سالی که

۱. این رقم در اکتبر ۲۰۲۳ به ۱۰۵ نفر رسید (Child Fatalities: Distribution of Palestinian Child (Fatalities by Region, 2023).

این قانون توسط کنست به تصویب رسید، این آمار افزایش قابل توجهی داشته است. این آمار حاکی از تأیید شهرک‌های اسرائیلی به عنوان یک ارزش ملی است که به طور مستقیم بر سلامت کودکان فلسطینی تأثیر می‌گذارد (Child Fatalities: Distribution of (Palestinian Child Fatalities by Region, 2023)^۱).

در یک مطالعه در سال ۲۰۲۱ با هدف نشان دادن تأثیر زندگی در میان شهرک‌های اسرائیلی بر سلامت روانی کودکان فلسطینی، نتایج نشان داد که سطح بالایی از اضطراب، پریشانی، اضطراب جدایی، بیش‌هوشیاری و PTSD با کودکان کوچک‌تر که مشکلات روانی را با نرخ بالاتری تجربه می‌کنند (Amer, 2021: 33, 40). برای کودکان دختر، میزان بالایی از PTSD وجود داشت و این مطالعه نشان داد که آن‌ها در معرض خطر بیشتری برای ابتلا به مشکلات روانی و رفتاری، مشکلات عمومی و مشکلات ارتباط با همسالان نسبت به کودکان پسر هستند (Amer, 2021: 39-40). این قرار گرفتن در معرض خشونت به دلیل زندگی در میان شهرک‌های اسرائیلی و آسیب‌های روانی ناشی از آن احتمالاً منجر به تشدید درگیری می‌شود و الگوی کودکان فلسطینی را که برای نسل‌های آینده تجربه می‌کنند، ادامه می‌دهد (Hirsch-Hoefler et al., 2016: 852).

مطالعه‌ای در مورد چگونگی تأثیر قرار گرفتن در معرض خشونت، ادراک تهدید و ناراحتی روانی در میان اسرائیلی‌ها و فلسطینی‌ها بر نگرش اشخاص نسبت به صلح، نشان داد که قرار گرفتن در معرض خشونت «می‌تواند تمایل اشخاص را برای سازش کاهش دهد تا جایی که باعث ایجاد ناراحتی روانی شده و ادراکات تهدیدی را تشدید کند». درحالی‌که هر دو طرف سطح نسبتاً بالایی از خشونت را تجربه کرده‌اند؛ به طوری‌که چهل و نه درصد از کل پاسخ‌دهندگان حداقل یک حادثه خشونت را تجربه کرده‌اند، پاسخ‌دهندگان اسرائیلی سطح کمتری از مواجهه و ناراحتی روانی را نسبت به

۱. در سال ۲۰۱۷، ۱۵ نفر؛ در سال ۲۰۱۸، ۵۷ نفر؛ در سال ۲۰۱۹، ۲۸ نفر، در سال ۲۰۲۰، ۹ نفر و در سال ۲۰۲۱،

پاسخ‌دهندگان فلسطینی تجربه کرده‌اند و بنابراین نگرش مثبت‌تری نسبت به صلح داشته و تمایل بیشتری برای سازش نشان داده‌اند (Hirsch-Hoefler et al., 2016: 852-855). این همبستگی به مانعی در روند صلح اشاره می‌کند که در آن غیرنظامیان هدف خشونت هستند و کودکان در این محیط بزرگ می‌شوند.

از آنجاکه دولت‌های طرف کنوانسیون حقوق کودک مطابق با ماده ۲۴ باید بالاترین استاندارد قابل حصول سلامت و همچنین بهره‌مندی از تسهیلات برای درمان بیماری و توان‌بخشی سلامتی را به رسمیت بشناسند، دولت اسرائیل موظف بوده است که تدارک مساعدت پزشکی لازم و مراقبت سلامتی برای تمام کودکان با تأکید بر توسعه مراقبت اولیه سلامتی را تضمین کند و همچنین با بیماری و سوءتغذیه از جمله از طریق اجرای فناوری در دسترس اقدام کند. با توجه به اقدام‌های صورت پذیرفته پس از تصویب قانون دولت-ملت یهود، مشخص می‌شود که دولت اسرائیل ماده ۲۴ کنوانسیون حقوق کودک را در رابطه با کودکان فلسطینی حاضر در قلمروی تحت حاکمیت خود ایفا نکرده است.

۴-۲. حق بر آموزش

دولت اسرائیل به عنوان یک عضو کنوانسیون باید آموزش را در دسترس قرار دهند. این مسئله تعهد به انجام «اقدام‌های مالی و فنی» مناسب است تا اطمینان حاصل شود که یک نظام آموزشی با کیفیت خوب ایجاد شود و برقرار بماند. این ضروریات برای زیرساخت‌های مناسب، از جمله «ساختمان‌ها»، «امکانات بهداشتی» برای هر دو جنس، «آب آشامیدنی سالم» و همچنین «تجهیزات علمی و آموزشی مناسب» است. در مرحله دوم، «دسترسی فیزیکی» به آموزش مطرح می‌شود: آموزش باید در یک فاصله معقول و ایمن ارائه شود. یک کودک باید بتواند در یک موقعیت مکانی منطقه‌ای جغرافیایی، مثلاً یک مدرسه در نزدیکی خود تحصیل کند یا بتواند از طریق فناوری مدرن به آموزش دسترسی پیدا کند (CESCR, 1999: 6).

یکی دیگر از راه‌هایی که شهرک‌سازی‌های اسرائیلی به عنوان ارزش ملی برای رشد ذهنی کودکان فلسطینی تأثیر به‌سزایی دارد، موانعی است که شهرک‌سازی‌ها برای کودکان فلسطینی به‌منظور آموزش آن‌ها ایجاد می‌کند. در سال ۲۰۲۰ محاکم اسرائیل از بازپرداخت کرایه اتوبوس کودکان عرب در شهر کرمل به مدارس عرب‌زبان خارج از شهر خودداری کردند، زیرا در کرمل به دلیل آنکه شهر یهودی بود، هیچ مدرسه عربی وجود نداشت. محکمه در توجیه حکم خود به قانون دولت-ملت استناد کرد و بیان داشت که شهرک‌های یهودی در اقدام‌های آن‌ها موجه است، زیرا ایجاد یک مدرسه عربی باعث می‌شود که جمعیت دیگر عمدتاً یهودی نباشد (Noa, 2018).

کودکان فلسطینی توسط ارتش اسرائیل در مواقعی که برای رفتن به مدرسه نیاز به سفر داشته باشند به حدی با محدودیت مواجه می‌شود که منجر به اختلاف شدید میان آموزش کودکان فلسطینی و اسرائیلی می‌شود؛ درحالی‌که ماده ۲۸ کنوانسیون می‌گوید که به کودکان بر اساس فرصت‌های برابر آموزش داده خواهند شد اما عدم تناسب در دسترسی به آموزش برای کودکان فلسطینی و اسرائیلی موجب نقض فرصت‌های برابر در آموزش می‌شود؛ درحالی‌که در کرانه باختری، آموزش برای کودکان زیر پانزده سال اجباری است، مطمئناً به‌راحتی نمی‌توان این آموزش را دریافت کرد. هنگامی که کودکان مجبور می‌شوند برای مدرسه به خارج از شهر خود سفر کنند، در معرض جایگاه‌های بازرسی نظامی اسرائیل قرار می‌گیرند، به این معناست که سفرهایی که باید نسبتاً کوتاه باشد، ممکن است چندین ساعت طول بکشد و همین امر منجر به از دست دادن کلاس می‌شود. کودکان فلسطینی که در نزدیکی شهرک‌های اسرائیلی زندگی می‌کنند نیز گزارش داده‌اند که هنگام رفت‌وآمد به مدرسه، آزار و اذیت و خشونت سربازان و شهرک‌نشینان اسرائیلی را تجربه کرده‌اند (DCI, 2021).

همچنین شهرک‌نشینان، به‌طور خاص پس از سال ۲۰۱۸، در طول روز با اسلحه و پرتاب سنگ به مدارس حمله می‌کنند و محیطی از ترس در مدرسه ایجاد می‌کنند که می‌تواند توانایی کودکان را برای یادگیری مختل کند. چنین تحمیل‌های زمانی، آزار و

اذیت و خشونت ناشی از شهرک‌سازی‌های اسرائیلی، تأثیر قابل‌توجهی بر حق دسترسی کودکان فلسطینی به آموزش دارد. بر اساس اصولی که در قانون دولت-ملت مشخص شده است، کودکان فلسطینی دسترسی آسان به آموزش را از دست می‌دهند (DCI, 2021). محرومیت کودکان فلسطینی از دسترسی عملی و آسان به آموزش، ناقض ماده ۲۸ کنوانسیون است، زیرا در رشد ذهنی و حق آن‌ها برای برخورداری از فرصت‌های برابر اخلال ایجاد می‌کند (Noa, 2018).

فرجام سخن

دولت‌های عضو کنوانسیون حقوق کودک، بر اساس اصل عدم تبعیض متعهد شده‌اند، برای کلیه کودکان حاضر در قلمروی صلاحیت قضایی خود، حقوق مندرج در کنوانسیون را محترم شمرده و تضمین کنند. یکی از این حقوق، مصالح عالی‌ه کودک است که می‌توان آن را برآیند کلیه حقوق مندرج در کنوانسیون دانست. این حق، در میان سایر تعهدات، قانون‌گذاران را متعهد ساخته است تا مصالح عالی‌ه کودک را به عنوان یک ملاحظه اولیه برای هر اقدام در رابطه با کودک در نظر داشته باشند. به‌منظور ایجاد یک دستورالعمل برای تبیین مصالح عالی‌ه کودک، کمیته حقوق کودک، عناصری را برشمرده است که مهم‌ترین حقوق کنوانسیون از جمله حق داشتن هویت، مراقبت، حفاظت و ایمنی کودک، حق بر سلامت، و حق بر آموزش را شامل می‌شوند.

از آنجاکه اسرائیل یکی از اطراف کنوانسیون حقوق کودک است، متعهد به احترام و تضمین مصالح عالی‌ه کودک است و متعهد شده تا عناصر تبیینی مصالح عالی‌ه را در بخش قانون‌گذاری خود به عنوان یک ملاحظه اولیه در نظر داشته باشد. در سال ۲۰۱۸ این رژیم، قانونی را با عنوان دولت-ملت یهود به تصویب رساند که به عقیده دیوان عالی این رژیم به عنوان حقوق اساسی شناخته می‌شود. به‌منظور آنکه احترام و تضمین مصالح عالی‌ه کودک در رژیم اسرائیل مشخص شود، عناصر تبیینی مصالح عالی‌ه باید با محتوای قانون دولت-ملت یهود تطبیق داده شود.

اولین عنصر تبیین مصالح عالیّه که در قانون دولت - ملت یهود مورد بررسی قرار گرفت، حق بر هویت کودکان است. از آنجاکه قانون دولت - ملت اسرائیل حق بر تعیین سرنوشت را صرفاً متعلق به یهودیان می‌داند، رابطه میان حق بر ملیت کودکان فلسطینی و حق تعیین سرنوشت در سرزمین آباء و اجدادی ایشان را نادیده می‌گیرد. در این میان و با گسست میان حق بر داشتن ملیت کودکانی که در سرزمین‌های فلسطینی بزرگ شده‌اند، حق هویت ایشان سلب می‌شود.

علاوه بر این، متعاقب تصویب قانون دولت - ملت یهود، شهرک‌نشینی به عنوان یک ارزش شناخته شد و شهرک‌نشینان به منظور تثبیت موقعیت خود، به آزار و اذیت سیستماتیک فلسطینیان اقدام کرده تا ایشان را به‌طور اجباری از سرزمین خود آواره کنند. همچنین نیروهای امنیتی اسرائیل بدون در نظر داشتن ضرورت و تناسب با کوچک‌ترین رفتار مشکوک، به سوی کودکان فلسطینی شلیک می‌کنند. این امر متعاقب حمله ۷ اکتبر نمود تازه‌ای یافت؛ در این رابطه در اقدام‌های تلافی‌جویانه اسرائیل به نوار غزه بیش از دوازده هزار کودک در نوار غزه کشته شدند که احتمال تناسب و ضرورت این اقدام‌ها بسیار بعید به نظر می‌رسد. از سوی دیگر، از آنجاکه اسرائیل اقدام به ساخت‌وسازهای گسترده شهرک‌ها کرده است، و این شهرک‌ها به زمین نیاز داشته‌اند، این دولت بسیاری از سرزمین‌های فلسطینی را مصادره و همچنین دسترسی به امکانات اولیه زندگی را برای فلسطینیان محدود کرده که به آوارگی کودکان منتهی شده است.

از سوی دیگر افزایش خشونت‌های پس از ۲۰۱۸، علاوه بر اینکه سلامت جسمانی کودکان را به مخاطره انداخته، همچنین حق سلامت ذهنی کودکان را نیز متأثر ساخته است. ترس مداوم برای از دست دادن جان و خانواده و آزار و اذیت مداوم و گسترده توسط شهرک‌نشینان، مشکلات ذهنی بسیاری را برای کودکان فلسطینی ایجاد کرده است. همین امر موجب شده است تا الگوی خشونت‌آمیز در کودکان فلسطینی ایجاد شده و نه تنها به بازتولید خشونت در این افراد منجر می‌شود، بلکه این خشونت همچنین به نسل‌های آینده به ارث می‌رسد.

آخرین عنصر تبیینی مصالح عالیّه که رژیم اسرائیل با تصویب قانون دولت-ملت یهود، آن را نقض کرده، حق بر آموزش کودکان است. موانع آموزشی و ایست بازرسی‌های متعدد موجب جلوگیری از حق بر دسترسی آسان کودکان فلسطینی به مدارس می‌شود. این موانع آموزشی، موجب اتلاف وقت شده، و بر همین مبنا دانش‌آموزان در بسیاری موارد کلاس‌های درسی خود را از دست داده‌اند. همچنین سنگ‌پراکنی و شلیک به دیوارهای مدارس موجب تحمیل آزار و اذیت شده و در یادگیری کودکان فلسطینی اختلال ایجاد می‌کند.

با توجه به اینکه بخش‌های قانون‌گذاری رژیم اسرائیل موظف بوده‌اند در کلیه اقدام‌های خود، مصالح عالیّه کودک را به عنوان یک ملاحظه اولیه در نظر بگیرند و از آنجا که قانون دولت-ملت یهود عناصر تبیینی مصالح عالیّه را نادیده انگاشته، آشکارا نقض مصالح عالیّه کودک را فراهم آورده است.

References

- Adalah's Position Paper (2018). Proposed Basic Law: Israel - The Nation State of the Jewish People, ADALAH (See 28 Nov 2023), Available at: <https://www.adalah.org/uploads/uploads/Adalah%20Position%20Paper%20-%20Basic%20Law%20Jewish%20Nation%20State%20-%20ENGLISH%20-%2015072018%20-%20FINAL.pdf>.
- Adalah – The Legal Center for Arab Minority Rights in Israel (2021). Summary of Israeli Supreme Court Decision on the Jewish Nation-State Basic Law, HCJ 5555/18 Hassoun v. The Knesset and 14 other petitions (See 28 Nov 2023), Available at: https://www.adalah.org/uploads/uploads/frtranslationof_SummaryoiJNSL_Judgment.pdf.
- Alekajbaf, H. (2013). Concept and situation of Rights to Health under the International Human Rights bills. *MLJ*, 7 (24) [In Persian].
- Amer, S. (2021). The Psychological Wellbeing of Palestinian Children Living among Israeli Settlements in Hebron Old City, *ACAD. J. RSCH. & SCi. PUBL'G*, No.3. ISSN: 2706-6495.
- Besson, S. (2007). Enforcing the Child's Right to Know Their Own Origins: Contrasting Approaches Under the Convention on the Rights of the Child and the European Convention on Human Rights. *International Journal of*

- Law, Policy and the Family*, 21(2), 137-159. DOI: 10.1093/lawfam/ebm003.
- Cardona, L. (2016). Presentation of General Comment No. 14: Strengths and Limitations, Points of Consensus and Dissent Emerging in its Drafting. in Sormunen (ed.), *Best Interests of the Child*. Council of Europe Publishing. ISBN 978-92-871-8252-4.
- Child Fatalities: Distribution of Palestinian Child Fatalities by Region (2023). DEE. FOR CHRn. INT'L. PALESTINE (See 28 Nov 2023), Available at: https://www.dci-palestine.org/child_fatalities_by_region.
- DCI (2021). Right to a Childhood, FOR CHILD. INT'L PALESTINE, (See 28 Nov 2023), Available at: https://www.dci-palestine.org/right_to_a_childhood.
- Defense for Children International (2023). Right to a Childhood. (See 28 Nov 2023), Available at: https://www.dci-palestine.org/right_to_a_childhood.
- Detrick, S. (1992). *The United Nations Convention on the Rights of the Child: A Guide to the "Travaux Préparatoires"*. Martinus Nijhoff Publishers. ISBN: 978-07-92-31671-8.
- Ferreira, S. (2010). The Best Interests of the Child: From Complete Indeterminacy to Guidance by the Children's Act. *Journal of Contemporary Roman-Dutch Law*. 73, SSRN: <https://ssrn.com/abstract=1824243>
- Harel, A. (2020). Basic Law: Israel as the Nation State of the Jewish People. *NATIONALITIES PAPERS*, No.49. DOI: <https://doi.org/10.1017/nps.2019.127>
- Hirsch-Hoefler et al. (2016). Conflict Will Harden your Heart: Exposure to Violence, Psychological Distress, and Peace Barriers in Israel and Palestine. *BRIT. J. Polt. Sci.*, No.4. DOI: <https://doi.org/10.1017/S0007123414000374>.
- Hodgkin R. & Newell P. (2007). *Implementation Handbook for the Convention on the Rights of the Child*, Third Edition. UNICEF. ISBN 978-92-806-4183-7.
- Jabareen H., & Bishara S. (2019). The Jewish Nation-State Law. *Journal of Palestine Studies*, 48(2), 43-57. DOI: 10.1525/jps.2019.48.2.43.
- Kilkelly, U. (1999). *The Child and the European Convention on Human Rights*. Dartmouth, Ashgate Publishing Company. ISBN: 9781840147049.
- Lansdown (2015). *Evaluation of Legislation, Policy and Practice on Children's Participation in the European Union*. Luxembourg, Publications Office of the European Union. <https://data.europa.eu/doi/10.2838/45596>.

- Library of Congress (2021). Israel: Supreme Court Affirms Constitutionality of Basic Law: Israel - Nation State of the Jewish People, (See 28 Nov 2023), Available at: <https://www.loc.gov/item/global-legal-monitor/2021-07-27/israel-supreme-court-affirms-constitutionality-of-basic-law-israel-nation-state-of-the-jewish-people/>.
- Kadadha, M. (2021). Settler violence is rising in Occupied Palestinian Territory, warn experts, (See 28 Nov 2023), Available at: <https://news.un.org/en/story/2021/04/1089752>.
- Kokabisaghi, F. (2020). 'Children's Right to Health and Protection in Iran; Domestic Implementation of International Laws'. *IJMEHM*, No. 13 [In Persian].
- Lynk, M. et al. (2021). Israel/OPT: UN Experts Warn of Rising Levels of Israeli Settler Violence in a Climate of Impunity, U.N. HUM. RTS. OFF. OF THE HIGH COMM'R. (See 28 Nov 2023), Available at: <https://www.ohchr.org/EN/NewsEvents/Pages/DisplayNews.aspx?NewsID=26991&LangID=E>.
- Lynk, M. et al. (2021). UN Experts Alarmed by Rise in Settler Violence in Occupied Palestinian Territory, U.N. HUM. RTS. OFF. OF THE HIGH COMM'R (See 28 Nov 2023), Available at: <https://reliefweb.int/report/occupied-palestinian-territory/un-experts-alarmed-rise-settler-violence-occupied-palestinian>.
- Mousazade, R. and Azarpendar, A. (2020). *The Basic Treaties of International Law*, Vol.I, Institute for Political and International Studies (IPIS). ISBN: 978-964-361-986-2 ([In Persian]).
- Noa, L. (2018). Israel Passes Controversial Jewish Nation-state Bill After Stormy Debate, HAARETZ (See 28 Nov 2023), Available at: <https://www.haaretz.com/israel-news/israel-passes-controversial-nation-state-bill1.6291048>.
- Nowak, M. (2004). *UN Covenant on Civil and Political Rights—CCPR Commentary*, 2nd ed., Kehl/Strasbourg/ Arlington, N.P. Engel Publishers. ISBN: 9783883571348.
- OCHA (United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs) (2023). Data on casualties. (See 28 Nov 2023), Available at: <https://www.ochaopt.org/data/casualties>.
- OHCHR (2021). UN Experts Say Israeli Settlement Expansion 'Tramples' on Human Rights Law (See 28 Nov 2023), Available at: <https://www.ohchr.org/en/press-releases/2021/11/un-experts-say-israeli-settlement-expansion-tramples-human-rights-law#:~:text=%E2%80%9CThe%20very%20raison%20d'%C3%AAtre,an d%20human%20rights%20law%2C%E2%80%9D%20the>.

- OHCHR (2024)(a). Israel -Occupied Palestinian Territory situation, 100 days on (See 28 Jan 2024), Available at: <https://www.ohchr.org/en/press-briefing-notes/2024/01/israel-occupied-palestinian-territory-situation-100-days>.
- OHCHR (2024)(b). Over one hundred days into the war, Israel destroying Gaza's food system and weaponizing food, say UN human rights experts (See 28 Jan 2024), Available at: <https://ohchr.org/en/press-releases/2024/01/over-one-hundred-days-war-israel-destroying-gazas-food-system-and>.
- Reenen, P. (2006). Children as Victims in the Israeli/Palestinian Conflict, Policing Realities and Police Training, In Charles W. Greenbaum, Philip E. Veerman, and Naomi Bacon-Shnoor (ed), *Protection of Children During Armed Political Conflict: A Multidisciplinary Perspective*. Intersentia. ISBN: 978-3-031-20390-9.
- Shalhoud-Kevorkian, N. (2015). Childhood: A Universalist Perspective for How Israel is using Child Arrest and Detention to further its Colonial Settler Project', *INT'L J. APPL. PSYCHOANAL. STUD.* No 12. DOI: 10.1002/aps.1456.
- Stewart, GA. (1992). Interpreting the Child's Right to Identity in the UN Convention on the Rights of the Child. *Family Law Quarterly*, 26(3), 221-233, <http://www.jstor.org/stable/25739908>.
- Times of Israel (2016). Palestinian teen accused of attempting 'suicide by soldier' denies wanting to die, Available at: <https://timesofisrael.com/palestinian-teen-accused-of-attempting-suicide-by-soldier-denies-wanting-to-die/> (See 20 Jan 2024).
- Tomashevski, K. (2002). *Annual Report of the Special Rapporteur on the Right to Education 2001/29* (UN Doc. E/CN.4/2002/60, 2002).
- UNITED NATIONS, Office for the Coordination of Humanitarian Affairs occupied Palestinian territory (2012). The Humanitarian Impact of Israeli Settlement Policies, (See 28 Nov 2023), Available at: https://unispal.un.org/pdfs/OCHA_HumImpact-Settlements.pdf.
- Verheyde, M. (2020). *Commentary on the United Nations Convention on the Rights of the Child; Article 28: Right to Education*, Translate: Azarpendar, A. Haftan Publisher [In Persian]. ISBN: 3-751390-600-978
- Zermatten, J. (2010). The Best Interests of the Child Principle: Literal Analysis and Function". *International Journal of Human Rights*, 18(4), 483-499. DOI: 10.1163/157181810X537391.

Documents

- CESCR Committee (1999). *General Comment No. 13 on the Right to Education* (UN Doc. E/C.12/1999/10, 1999).
- CRC Committee (2001). *Concluding Observations the Ivory Coast* (UN Doc. CRC/C/108, 2001).
- CRC Committee (2003). General Comment No. 4: Adolescent Health and Development in the Context of the Convention on the Rights of the Child.
- CRC Committee (2013). General comment No. 14 on the right of the child to have his or her best interests taken as a primary consideration (art. 3, para. 1), 29 May 2013, CRC /C/GC/14.
- ECtHR (1995). *McCann, Farrell and Savage v. UK*, judgment of 27 September 1995, Series A, No. 324.
- ICRC (1977). Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and relating to the Protection of Victims of International Armed Conflicts (Protocol I), 8 June 1977, 1125 UNTS 3.
- ICRC (1977). Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and relating to the Protection of Victims of Non-International Armed Conflicts (Protocol II), 8 June 1977, 1125 UNTS 609.
- UN Human Rights Council (2019). Report of the Independent International Commission of Inquiry on the Protests in the Occupied Palestinian Territory, A/HRC/40/74.